
Linguopragmatic effectiveness of innovative methods of teaching medical English based on international experience

**Mukhamedjanova Sitorabegim
Djamolitdinovna**

sitoramukhamedjanova@gmail.com

Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences
(PhD), Associate Professor,
Uzbek and Foreign Languages department,
Bukhara State Technical University

Annotation

The article elucidates the theoretical and practical significance of the linguopragmatic approach in teaching Medical English. The study analyzes the effectiveness of innovative methods, including task-based learning, simulation-based training with standardized patients and mannequins, virtual reality, corpus-driven approaches, and blended learning, in developing the pragmatic competence of medical students. Drawing on international programs, scholarly research, and best practices, the paper substantiates that integrating pragmatic training with authentic professional tasks, clinical communication scenarios, and simulations contributes significantly to the development of learners' communicative competence. The article highlights the importance of linguopragmatic skills in such contexts as patient interaction, providing clinical recommendations, explaining diagnoses, expressing empathy, and engaging in intercultural communication. Furthermore, methodological guidelines are proposed for designing Medical English courses through the use of digital tools, corpus-based learning, and virtual environments. These recommendations aim to integrate role plays, clinical case studies, reflective tasks, and assessment criteria into the instructional process. The findings demonstrate that the linguopragmatic approach effectively enhances the professional, communicative, and intercultural adaptation of medical students, significantly improving their ability to communicate flexibly, accurately, and empathetically in international clinical settings while strengthening their overall professional training.

Keywords

Linguopragmatics, medical English, pragmatic competence, modeling, virtual reality, intercultural communication

Xalqaro tajribaga asoslangan tibbiy ingliz tili ta'limidagi innovatsion metodlarning lingvopragmatik samaradorligi

**Muxamedjanova Sitorabegim
Djamolitdinovna**

sitoramukhamedjanova@gmail.com

p.f.f.d. (PhD), dotsent,
O'zbek va xorijiy tillar kafedrası,
Buxoro davlat texnika universiteti

Annotatsiya

Maqolada tibbiy ingliz tilini o'qitishda lingvopragmatik yondashuvning nazariy va amaliy ahamiyati yoritiladi. Tadqiqotda task-based learning, simulyatsion ta'lim, standardized patients va mannequins'dan foydalanish, virtual reality, corpus-driven metodlar hamda blended learning kabi innovatsion usullarning tibbiyot talabalari pragmatik kompetensiyasini shakllantirishdagi samaradorligi tahlil qilinadi. Xalqaro dasturlar, ilmiy tadqiqotlar va ilg'or amaliy tajribalar asosida pragmatik

tayyorgarlikni autentik kasbiy vazifalar, klinik muloqot holatlari va simulyatsiyalar bilan integratsiyalash talabalarining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qilishi asoslanadi. Maqolada bemor bilan suhbat, klinik ko'rsatma berish, tashxisni tushuntirish, empatiya bildirish va madaniyatlararo muloqot kabi vaziyatlarda lingvopragmatik ko'nikmalarning ahamiyati ochib beriladi. Shuningdek, digital tools, korpus asosida o'rganish va virtual muhitlardan foydalanish orqali tibbiy ingliz tili kurslarini loyihalash bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqiladi. Ushbu tavsiyalar o'quv jarayonida rolli o'yinlar, klinik keyslar, reflektiv topshiriqlar va baholash mezonlarini uyg'unlashtirishga qaratilgan. Tadqiqot natijalari lingvopragmatik yondashuv tibbiyot talabalari uchun kasbiy, kommunikativ va intercultural adaptation (madaniyatlararo moslashuv) jarayonlarini samarali qo'llab-quvvatlashini, ularning xalqaro klinik muhitda moslashuvchan, aniq va empatik muloqot olib borish qobiliyatini sezilarli darajada kuchaytirishini hamda kasbiy tayyorgarligini mustahkamlashini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar *Lingvopragmatika, tibbiy ingliz tili, pragmatik kompetensiya, modellashtirish, VR (virtual reallik), madaniyatlararo muloqot*

**Лингвопрагматическая
эффективность инновационных
методов обучения
медицинскому английскому
языку, основанных на
международном опыте**

**Мухамеджанова Ситорабегим
Джамолитдиновна**
sitoramukhamedjanova@gmail.com
Доктор философии по педагогическим
наукам (PhD), доцент,
Кафедра узбекского и иностранных языков,
Бухарский государственный технический
университет

Аннотация *В статье раскрывается теоретическая и практическая значимость лингвопрагматического подхода в обучении медицинскому английскому языку. В исследовании анализируется эффективность инновационных методов, таких как task-based learning, симуляционное обучение с использованием standardized patients и манекенов, virtual reality, корпусно-ориентированные (corpus-driven) методы, а также blended learning, в формировании прагматической компетенции студентов-медиков. На основе международных программ, научных исследований и передового практического опыта обосновывается, что интеграция прагматической подготовки с аутентичными профессиональными задачами, клиническими коммуникативными ситуациями и симуляциями способствует развитию коммуникативной компетенции обучающихся. В статье раскрывается значимость лингвопрагматических навыков в таких ситуациях, как взаимодействие с пациентом, предоставление клинических рекомендаций, объяснение диагноза, выражение эмпатии и осуществление межкультурной коммуникации. Также разрабатываются методические рекомендации по проектированию курсов медицинского английского языка с использованием цифровых инструментов, корпусного обучения и виртуальных сред. Данные рекомендации направлены на интеграцию ролевых игр, клинических кейсов,*

рефлексивных заданий и критериев оценивания в образовательный процесс. Результаты исследования показывают, что лингвопрагматический подход эффективно способствует развитию профессиональной, коммуникативной и межкультурной адаптации студентов-медиков, значительно усиливает их способность к гибкому, точному и эмпатийному общению в международной клинической среде и укрепляет их профессиональную подготовку.

Ключевые слова *Лингвопрагматика, медицинский английский язык, прагматическая компетенция, моделирование, VR (виртуальная реальность), межкультурная коммуникация*

Kirish

O'zbekiston Respublikasining davlat siyosati so'nggi yillarda tibbiy ta'limni modernizatsiya qilish, uni xalqaro standartlarga moslashtirish va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashga alohida e'tibor qaratmoqda. Prezident Sh.M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek, keng dunyoqarashga ega, chet tillarini erkin biladigan, raqobatbardosh yosh mutaxassislarni tayyorlash globallashuv davrida mamlakat taraqqiyotining eng muhim omillaridan biridir. Shu bois, tibbiy ta'lim muassasalarida ingliz tili o'qitish samaradorligini oshirish, xususan, tilni real kommunikativ kontekstda to'g'ri qo'llay olish ko'nikmasini rivojlantirish masalasiga alohida ahamiyat berilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 19-maydagi PQ-5117-son "O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori mazkur yo'nalishda qabul qilingan ko'plab qarorlardan biri hisoblanadi. Ushbu hujjatda xorijiy tillarni, ayniqsa ingliz tilini chuqur o'qitish muammolari ko'rib chiqilgan.

Zamonaviy tibbiyot talabalarini tayyorlash faqat tibbiy terminologiyani o'zlashtirish bilan cheklanmaydi, balki pragmatik kompetentsiyani rivojlantirishni ham talab qiladi ya'ni klinik muloqotda nutq

harakatlarini, stilistik va strategik resurslarni samarali tanlash va qo'llash qobiliyati (Richards, Schmidt, 2013). Maxsus maqsadlar uchun ingliz tili (ESP) kurslari ko'pincha texnik terminlar va grammatik tuzilmalarni o'rgatish bilan cheklanishi, shu bilan birga madaniyatlararo muloqotni va pragmatik til qo'llash jihatlarini to'liq qamrab olmasligi kuzatiladi (Hutchinson, Waters, 1987). Shu sababli, so'nggi yillarda haqiqiy professional vaziyatlarni modellashtiradigan va madaniyatlararo muloqot kontekstida nutqiy xulq-atvorni rivojlantiradigan metodlarga qiziqish ortmoqda (Kern, 2000). Shulardan:

- **Vazifaga asoslangan til o'rgatish (TBLT) va pragmatik kompetentsiya.** Vazifaga asoslangan til o'rgatish metodikasi (TBLT) tilni haqiqiy yoki unga yaqin vaziyatlarda qo'llashga e'tibor qaratadi (Ellis, 2003). Tibbiyot ta'limida TBLT talabalarni bemorlar va hamkasblar bilan samarali muloqot qilish uchun zarur bo'lgan kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantiradi (Littlewood, 2004). Tibbiy mavzudagi veb-seriallar va rolli o'yinlari orqali talabalar real muloqot ssenariylariga sho'ng'iydi, bu esa nutq strategiyalarini yaxshiroq o'zlashtirish va madaniyatlararo kompetentsiyani oshirishga yordam beradi (Kang, 2022).
- **Ta'limda virtual haqiqat (VR)dan foydalanish.** Virtual haqiqat (VR)

talabalar uchun xavfsiz va nazorat qilinadigan muhitda kommunikativ ko'nikmalarni mashq qilish imkonini beruvchi noyob imkoniyatlar yaratadi (Bailenson, 2018). Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, VR tibbiy muloqotni o'rgatishda madaniyatlararo va interprofessional muloqotni yaxshilashga hamda talabalar ishonchini oshirishga yordam beradi (Gomez, 2017).

- **Korpus tahlili va materiallarni ishlab chiqish.** Korpus tahlilidan foydalanish tibbiyot amaliyotida ishlatiladigan haqiqiy tilga asoslangan materiallarni yaratishga imkon beradi (Biber, Conrad, Reppen, 1998). Bu talabalar uchun nutq harakatlari va strategiyalarining autentik misollariga kirish imkonini yaratadi, natijada professional tilni chuqurroq tushunish va o'zlashtirish imkoniyati oshadi. Tibbiy matnlar va dialoglardan iborat korpuslarni ishlab chiqish o'quv materiallarini real kommunikativ amaliyotlarni aks ettiradigan tarzda yaratishga yordam beradi (Hyland, 2006).
- **Madaniyatlararo ssenariylar.** Madaniyatlararo ssenariylar lingvopragmatik samaradorlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi, chunki ular talabalarni turli madaniyat vakillari bilan to'g'ri muloqot qilishga tayyorlaydi. Bayrem (Byram, 1997) madaniyatlararo kompetensiyani samarali kommunikatsiyaning asosi sifatida talqin etadi, Diederich (Diederich, 2006) esa uni empatiya va moslashuvchanlik bilan bog'laydi. Shu sababli ta'lim jarayonida madaniyatlararo ssenariylarni qo'llash talabalar nutqini madaniy kontekstga moslashtirish va muloqot samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Yuqorida keltirilgan adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, lingvopragmatik samaradorlikni rivojlantirish tibbiy ingliz tili o'qitish jarayonining markaziy vazifasiga

aylanmoqda. Bu jarayonni takomillashtirish uchun TBLT, VR, korpus tahlil va madaniyatlararo ssenariylar asosidagi metodlarni integratsiyalash talab etiladi. Ularning uyg'un qo'llanishi talabalarni nafaqat tilni biluvchi, balki uni real klinik muloqotda samarali va madaniyatga mos ishlata oluvchi mutaxassislar sifatida tayyorlash imkonini beradi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili

Lingvopragmatika tilning muayyan kommunikativ aktlar va kontekstlarda qo'llanilishini o'rganadi. U nutq aktlari qanday amaliy harakatlarni bajarishi, implikaturalarning qanday talqin qilinishi va ijtimoiy hamda madaniy omillar kommunikativ strategiyalarga qanday ta'sir ko'rsatishini tahlil qiladi. Tibbiy amaliyotda bu tadqiqot tahlil qilish, tashxisni tushuntirish, xavf haqida ogohlantirish, hamdardlik ifoda etish, bemorni davolash tavsiyalariga rioya qilishga undash va xabardor qilingan rozilik olish kabi nutq aktlarini qamrab oladi (Mukhamedjanova, 2025). Bu jarayonlar pragmatik kompetensiyani talab qiladi, ya'ni nafaqat to'g'ri gapirish, balki tilni samarali va vaziyatga mos holda qo'llash imkonini beradi.

Asosiy nazariy konsepsiyalar va ularning klinik kommunikatsiyadagi ahamiyati quyidagilar:

- *Nutq aktlari va ularning tarkibi tibbiy suhbatda.* Nutq aktlari nazariyasi (Austin, 1962) shuni ko'rsatadiki, bir bayon bir vaqtning o'zida axborot berish, yo'naltirish, tasalli berish, qarorlarni qabul qilish va to'g'ri deb e'tirof ettirish vazifasini bajarishi mumkin (masalan, "Siz bu dori vositasini qabul qilishingiz kerak" - bu bir vaqtning o'zida axborot va direktiv aktdir). Shifokor bir bayon ichida turli xil nutq aktlarini birlashtira olish qobiliyatiga ega bo'lishi zarur, shunda ishonchni so'ndirmasdan va axborot samaradorligini saqlagan holda muloqot amalga oshiriladi.
- *Hamkorlik tamoyili va bemor nutqini izohlash.* Graysning (Grice, 1975)

hamkorlik prinsipi va uning qoidalari shifokorlar hamda bemorlar aytilmagan fikrlarni qanday to'ldirishini va ba'zan noto'g'ri talqinlarning qanday yuzaga kelishini tushuntirishga yordam beradi. Klinik vaziyatda shifokor bemorning yashirin mazmunlarini (masalan, ichki xavotirlari yoki simptomlarni ochiq muhokama qilishga istaksizligi) sezishi va savol hamda javoblarni ehtimoliy vaziyatlarni inobatga olgan holda shakllantirishi zarur.

- *Xushmuomalalik nazariyasi*. P. Brown va S. Levinsonning (Brown, Levinson, 1987) muloyimlik nazariyasi shundan dalolat beradiki, shifokorlar yomon xabarlarini yoki tavsiyalarni yetkazishda nima uchun yumshatish strategiyalaridan (mitigation), modal shakllardan va epistemik markerlardan (masalan, "ko'rinadiki", "ehtimol") foydalanishini tushuntiradi - bu bemorning "obro'si"ni saqlash va uning avtonomiyasiga tahdidni kamaytirish vositasidir. Madaniyatlardagi xushmuomalalik afzalliklaridagi farqlar bunday strategiyalarning qabul qilinishiga ta'sir ko'rsatadi.
- *O'zaro muloqot tartibi, epistemika va professional diskursning roli*. Shifokor - bemor diskursi tahlillari (Mishler, 1984) klinik suhbatni ketma-ket bosqichlarga ega bo'lgan tuzilmaviy jarayon sifatida ta'kidlaydi (boshlash, tahlil yig'ish, klinik baholash, tashxisni tushuntirish, harakat rejasini belgilash). Bu jarayonda bilim huquqlarining taqsimlanishi (epistemika) muhim ahamiyatga ega: kim simptomlarni baholaydi, kim xulosa chiqaradi va ishonchlilik darajasi qanday ifodalanadi. Ushbu omillar bemorning qaror qabul qilishiga va tavsiyalarga rioya qilishiga ta'sir ko'rsatadi.

Pragmatik kompetensiyani rivojlantirish uchun amaliy yo'nalishlar:

- *Aniq ko'rsatma va nutq namunalari modellashtirish*. Pragmatik

kompetensiyani faqat tajriba bilan emas, balki aniq o'quv ko'rsatmalari bilan ham shakllantirish kerak: nutq ifodalari namunalari, ularning funksiyalari va qo'llanish sharoitlarini o'rgatish.

- *Simulyatsiyalar va standart bemorlar bilan mashqlar*. Simulyatsiyalar real vaziyatga yaqin muhitda muloqot strategiyalarini, nutq aktlarini va nafaol signallarni sinab ko'rish imkonini beradi. Tadqiqotlar bunday usulning samaradorligini ko'rsatadi: u talabalar ishonchini oshiradi va klinik muloqotdagi refleksiya ko'nikmasini rivojlantiradi.
- *Murakkab kommunikativ vazifalar uchun yo'riqnomalar* (masalan, SPIKES). Yomon xabarlarini yetkazish uchun ishonchli bosqichma-bosqich yo'riqnomalar (SPIKES) mavjud bo'lib, ular pragmatik va empatik elementlarni o'z ichiga oladi: tayyorgarlik, bemorning kutishlarini baholash, xabardor qilish va qo'llab-quvvatlash - barcha bosqichlar tilni tanlash va yumshatuvchi strategiyalarni qo'llashni, zararni minimallashtirishni nazarda tutadi. Bunday yo'riqnomalardan foydalanishni o'quv stsenariylariga kiritish mumkin.
- *Korpusga asoslangan yondashuv va real suhbatlarni tahlil qilish*. Tibbiy muloqot korpuslarini tuzish va tahlil qilish orqali eng ko'p uchraydigan ifodalar, odatiy muloqot o'tishlari va shifokorlarning amaliy strategiyalari aniqlanadi. Bu nafaqat o'quvdagi "ideal" namunalardan tashqari, balki professional klinik amaliyotga yaqin materiallarni ishlab chiqishga imkon beradi. Korpusdagi ma'lumotlar bayonlar va mashq namunalari shakllantirish uchun empirik asos vazifasini o'taydi.
- *Madaniyatlararo component*. Ta'lim turli madaniyatlardan bo'lgan bemorlar bilan muloqotni modellashtiruvchi topshiriqlarni o'z ichiga olishi lozim: bu talabalar uchun xushmuomalalik strategiyalaridagi farqlilikni, qaror qabul

qilishda ishtirok etish bo'yicha kutilmalarni va odatiy noverbal signallarni (Byram, 1997; Deardorff, 2006) aniqlashga yordam beradi. Madaniyatlararo komponentni kiritish noto'g'ri tushunish xavfini kamaytiradi va bemorning davolanishga rioya qilish darajasini oshiradi (qarang: intermadaniy kompetensiya bo'yicha adabiyotlar sharhi).

Pragmatik kompetensiyani baholash usullari

Amaliy ko'nikmalarni baholash uchun kombinatsiyalangan usullar tavsiya etiladi: chek-listlar asosida kuzatish (masalan, Calgary-Cambridge Checklist), yozib olingan sessiyalarni tahlil qilish (conversation analysis), o'z-o'zini baholash va standart bemor tomonidan baholash. Ishonchli baholash nafaqat lingvistik to'g'rilikni, balki nutq aktlarining adekvatligini, implikaturalarga sezgirlikni va madaniyatlararo moslashuvni ham qayd etishi lozim.

Tadqiqot metodologiyasi

O'qitish usuli	Amaliy qo'llanilishi	Lingvopragmatik salohiyati	Misollar va xususiyatlar
Task-based learning (TBLT)	Tahlil yig'ish, kasallik tarixini rasmiylashtirish, navbatchilikni topshirish	Kasbiy maqsadlar kontekstida nutq aktlarini tanlash qobiliyatini rivojlantirish; bilimlarni ko'chirish	Klinik muloqotlarni modellashtirish, nutq aktlariga feedback (Ellis, 2003; Science Gate, 2022).
Bemorlar bilan simulyatsiyalar	Tashxisni tushuntirish, xabardor rozilik olish	Empatiya ko'nikmalari, noverbal muloqot; moslashuv strategiyalari	Nazorat qilinadigan muhit, murakkab stsenariylarni takrorlash, pragmatika bo'yicha feedback (Nestel, Tierney, 2007; BioMed Central, 2021).
VR va virtual simulyatorlar	Immersiv bemor bilan muloqot, etik va stressli vaziyatlar	Dialogni boshqarish, javoblarni tanlash, hissiy reaksiyalar	Dialoglarni avtomatlashtirilgan holda baholash va kengaytirish imkoniyati (Khalil, 2020; PMC, 2022).
Korpusga yo'naltirilgan ta'lim	Klinik dialoglar va yozuvlarni tahlil qilish	Tipik konstruksiyalar haqida xabardorlik, pragmatik strategiyalarni shakllantirish	Haqiqiy va o'quv namunalarini solishtirish, pragmatik markerlarni aniqlash (Biber, Conrad, Reppen, 1998).
Blended / flipped	Onlayn modullar + oflayn simulyatsiyalar	Tilni strategik qo'llash, pragmatikaning mustahkamlanishi, madaniyatlararo sezgirlik	Murakkab vaziyatlarni onlayn takrorlash, ko'nikmalarni oflayn mustahkamlash (Garrison, Vaughan, 2008)

1-jadval. Lingvopragmatik imkoniyatlarga ega zamonaviy o'qitish usullari

Tahlil va Natijalar

Tibbiy kontekstda pragmatika ta'limini o'rganishga oid tadqiqotlarning metatahlili

shuni ko'rsatadiki, maqsadli pragmatik yo'riqnoma (explicit pragmatic instruction) talabalar nutq xulq-atvorini shakllantirishda

rasmiy grammatik yondashuvlarga nisbatan sezilarli darajada samaraliroqdir (Taguchi, 2011; Bardovi-Harlig, Hartford, 2005). Bunday yondashuv nutq aktlariga, strategik va taktika resurslariga aniq e'tibor qaratishni o'z ichiga oladi hamda talabalar uchun haqiqiy yoki modellashtirilgan klinik stsenariylar kontekstida kommunikatsiya bo'yicha feedback taqdim etadi.

Standart bemorlar bilan simulyatsiyalar va virtual reallik (VR) klinik kontekstdagi shaxslararo muloqot ko'nikmalariga barqaror ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ayniqsa quyidagi ikki asosiy shart bajarilganda:

1. Vazifalar haqiqiy klinik vaziyatlarga yaqinlashtirilgan bo'lishi tahlil yig'ish, tashxisni tushuntirish, xabardor rozilik olish;
2. Tizimli feedback va refleksiya - o'z xatolarini tahlil qilish, kommunikatsiya strategiyalarini tuzatish, o'qituvchi tavsiyalari (Nestel, Tierney, 2007).

Shuningdek, tadqiqotlar Task-based learning (TBLT) va korpusga yo'naltirilgan yondashuv (Corpus-based/CBI) maxsus tibbiy leksikani va barqaror nutq formulalarini egallashga, shu jumladan yumshatish formulalari, rozilik ifodalari, xavf tushuntirish strategiyalari va xushmuomalalik so'rovlarini o'rganishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini isbotlaydi (Biber, Conrad, Reppen, 1998; Science Gate, 2022).

Empirik ma'lumotlar shuni ham ko'rsatadiki, blended va flipped learning usullarini amaliy simulyatsiyalar bilan birlashtirish samaradorlikni oshiradi, chunki talabalar topshiriqlarni qayta-qayta bajarish, o'z harakatlarini tahlil qilish va individual feedback olish imkoniga ega bo'ladi (Garrison, Vaughan, 2008; PMC, 2022).

Shuni ta'kidlash joizki, zamonaviy tadqiqotlar shuni tasdiqlaydi: pragmatik yo'riqnoma, simulyatsiyalar, VR, TBLT va korpus tahlilini integratsiya qilish talabalar uchun klinik kontekstdagi samarali kommunikatsiya ko'nikmalarini shakllantiradi, ularning madaniyatlararo kompetentsiyasini

oshiradi va haqiqiy professional vaziyatlarga tayyorlaydi.

Zamonaviy tibbiyot talabalarini o'qitish nafaqat tibbiy terminologiyani bilishni, balki rivojlangan pragmatik kompetentsiyani klinik kontekstdagi nutq aktlarini va kommunikativ strategiyalarni tanlash qobiliyatini ham talab qiladi (Ellis, 2003; Taguchi, 2011). An'anaviy ESP kurslari ko'pincha faqat rasmiy leksika va grammatika bilan cheklanadi va haqiqiy professional muloqot ko'nikmalarini yetarli darajada rivojlantirmaydi. Pragmatik ko'nikmalarni samarali shakllantirish uchun simulyatsiyalar, VR, korpus ma'lumotlari va madaniyatlararo tayyorgarlikni o'z ichiga olgan integratsiyalashgan yondashuv zarur (Bardovi-Harlig, Hartford, 2005; Khalil, 2020).

Lingvopragmatik tibbiy ingliz tili kursini ishlab chiqish bo'yicha amaliy tavsiyalar quyidagicha:

1. **Needs analysis va topshiriqlarni loyihalash.**

Talabalar haqiqiy kommunikativ ehtiyojlarini, shu jumladan klinik rotatsiyalar va xalqaro akademik mobillikni hisobga olgan holda tahlil qilish zarur. Topshiriqlarni aniq nutqiy maqsadlar bilan loyihalash lozim: tahlil yig'ish, protsedurani tushuntirish, xabardor rozilik olish (Taguchi, 2011). Maqsadli topshiriqlarni loyihalash ko'nikmalarni haqiqiy klinik amaliyotga ko'chirishni oshiradi (Ellis, 2003; Science Gate, 2022).

2. **Simulyatsiyalar va standart bemor rollarini integratsiyalash**

Video yozuv bilan muntazam simulyatsiyalar va tuzilmaviy feedback nutq ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi: suhbatni boshlash, dialogni davom ettirish, konsultatsiyani yakunlash (Nestel, Tierney, 2007; BioMed Central, 2021). Feedback kommunikatsiyaning lingvistik, strategik va noverbal jihatlarini o'z ichiga olishi kerak.

3. **VR va raqamli simulyatorlardan foydalanish**

Virtual reallik va raqamli simulyatorlar takrorlanadigan klinik stsenariylar va jonli

bemorlarga cheklangan kirish imkoniyati uchun foydalidir. VR patient-facing kommunikatsiyani o'rgatadi, simulyator ma'lumotlari esa ob'ektiv feedback va o'z-o'zini baholash imkoniyatini beradi (Khalil, 2020; PMC, 2022).

4. **Korpus topshiriqlari va Data-Driven Learning (DDL)**

Tibbiy dialoglar va matnlar korpuslari bilan ishlash barqaror kollokatsiyalar, nutq shablonlari va pragmatik markerlarni aniqlashga yordam beradi. Topsiriqlar ifoda variantlarini va ularning pragmatik ta'sirini solishtirishni o'z ichiga oladi, bu esa talabada adekvat nutq xulq-atvorini shakllantiradi (Biber, Conrad, Reppen, 1998).

5. **Madaniyatlararo kompetensiyaga e'tibor qaratish**

Formal va noformal uslubdagi farqlar, noverbal signallar va qaror qabul qilish yondashuvlarini hisobga olgan madaniyatlararo kommunikatsiya bloklarini kiritish zarur. Bu ayniqsa xalqaro akademik mobillikda ishtirok etuvchi talabalar uchun muhim, chunki muvaffaqiyatli muloqot madaniy normalarga sezgirlikka bog'liq (García-Sánchez, 2015).

Lingvopragmatik e'tiborga ega tibbiy ingliz tilini o'qitishdagi innovatsion usullarni joriy etish ijobiy natijalariga qaramay, bir nechta muhim cheklovlar mavjud:

Birinchi, tadqiqot metodologiyasidagi farqlar (turli eksperiment dizaynlari, baholash vositalari va muvaffaqiyat mezonlari) natijalarni bevosita solishtirish va xulosalarni umumlashtirishni qiyinlashtiradi (Khalil, 2020; Nestel, Tierney, 2007).

Ikkinchi, ko'plab tadqiqotlar talabalar kichik tanlovlari va qisqa kuzatuv davrlariga asoslangan bo'lib, shaxslararo va madaniyatlararo kommunikatsiya ko'nikmalarining barqarorligi va uzoq muddatli samaradorligini baholashni cheklaydi (Bardovi-Harlig, Hartford, 2005).

Uchinchi, ko'nikmalarni haqiqiy klinik amaliyotga ko'chirishni nazorat qilish

cheklangan. Simulyatsiyalar, VR va TBLT ijobiy natijalar ko'rsatgan bo'lsa-da, ushbu ko'nikmalarining "jonli" bemorlar bilan real sharoitda qanday namoyon bo'lishi haqida yetarli ma'lumot yo'q (BioMed Central, 2021).

Cheklovlarni bartaraf etish uchun keng qamrovli, tasodifiylashtirilgan tadqiqotlar o'tkazish zarur, jumladan:

- Ko'nikmalarni saqlash va ularni amaliyotga ko'chirishni baholash uchun uzoq muddatli kuzatuvlar;
- Turli o'qitish usullarining samaradorligini solishtirish (simulyatsiyalar, VR, korpusga asoslangan yondashuv, TBLT);
- Texnologiyalarni, xususan VR va simulyatsiyalarni, turli resursga ega universitetlarda joriy etish xarajatlarini tahlil qilish (Khalil, 2020; Science Gate, 2022).

Shuningdek, istiqbolli yo'nalish madaniyatlararo komponentni raqamli platformalarga integratsiya qilish bo'lib, bu talabalar til va madaniyat kompetensiyasini bir vaqtning o'zida rivojlantirish, ularni xalqaro akademik mobillik va ko'p madaniyatli klinik muhitga tayyorlash imkonini beradi (García-Sánchez, 2015; SAGE Journals, 2021).

Xulosa va Tavsiyalar

Shunday qilib, keyingi tadqiqotlar lingvopragmatik e'tiborga ega tibbiy ingliz tilini o'qitishdagi innovatsion usullarning kengaytirish imkoniyati, ko'nikmalar barqarorligi, iqtisodiy samaradorligi va madaniyatlararo moslashuvchanligiga e'tibor qaratishi lozim.

Lingvopragmatik yondashuv, ya'ni pragmatik yo'riqnoma, autentik professional topshiriqlar va zamonaviy raqamli texnologiyalarni birlashtiruvchi yondashuv, tibbiyot talabalarining kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishda yuqori salohiyatga ega ekanligini ko'rsatadi (Bardovi-Harlig, Hartford, 2005; Taguchi, 2011). Simulyatsiyalar, VR va korpus ma'lumotlaridan foydalanish haqiqiy klinik vaziyatlarni modellashtirish, nutq aktlarini va strategik kommunikativ ko'nikmalarni xavfsiz va nazorat

qilinadigan muhitda rivojlantirish imkonini beradi. Empirik tadqiqotlar shuni tasdiqlaydiki, bunday metodlarni integratsiya qilish pragmatik kompetentsiyani oshiradi, talabalar shaxslararo muloqotda ishonchini mustahkamlaydi va ko'nikmalarni klinik amaliyotga samarali ko'chirishga yordam beradi (Nestel, Tierney, 2007; BioMed Central, 2021).

Task-Based Learning (TBLT) va korpus ma'lumotlari bilan ishlash maxsus tibbiy leksika va barqaror nutq formulalarini rivojlantirishga xizmat qiladi, jumladan yumshatish ifodalari, xavf tushuntirish strategiyalari va xushmuomalalik so'rovlarini o'z ichiga oladi (Biber, Conrad, Reppen, 1998). Bu usullarni blended va flipped learning formatlarida birlashtirish samaradorlikni oshiradi, chunki talabalar topshiriqlarni takrorlash, o'z harakatlarini tahlil qilish va individual feedback olish imkoniga ega bo'ladi (Garrison, Vaughan, 2008; Science Gate, 2022).

Madaniyatlararo kompetentsiyaga e'tibor alohida zarur, ayniqsa xalqaro akademik mobillikda ishtirok etuvchi talabalar uchun. Formal va noformal uslubdagi farqlar, noverbal signallar va qaror qabul qilish yondashuvlarini hisobga olgan bloklarni kiritish ko'p madaniyatli klinik muhitda muvaffaqiyatli muloqotga yordam beradi (García-Sánchez, 2015).

Integratsiyalashgan kurs dizayni: Tibbiy ingliz tilini samarali o'qitish uchun pragmatik yo'riqnoma, autentik topshiriqlar va

raqamli texnologiyalarni birlashtirish tavsiya etiladi.

- *Metodlarni birlashtirish:* TBLT, standart bemorlar bilan simulyatsiyalar, VR va korpus tadqiqotlarini blended/flipped formatlarida qo'llash pragmatik ko'nikmalarni shakllantirish samaradorligini oshiradi.
- *O'qituvchilarni tayyorlash:* Kursni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun o'qituvchilarni pragmatika ta'limi metodlari, raqamli texnologiyalar va sifatli feedback berish bo'yicha tayyorlash zarur.
- *Ko'nikmalarni amaliyotga ko'chirishni baholash:* Olingan ko'nikmalarning haqiqiy klinik vaziyatlarda namoyon bo'lishini baholash va ularning uzoq muddatli barqarorligini kuzatish vositalarini kiritish lozim (Nestel, Tierney, 2007).
- *Madaniyatlararo moslashuv:* Madaniyatlararo kommunikatsiya bloklari kursning majburiy qismi bo'lishi lozim, ayniqsa xalqaro mobillikda qatnashuvchi talabalar uchun, ularni ko'p madaniyatli muhitda samarali muloqotga tayyorlash maqsadida (Garrison, Vaughan, 2008).

Natijada, lingvopragmatik yondashuvni tizimli joriy etish tibbiyot mutaxassislarini tayyorlash sifatini oshiradi, ularning professional kommunikatsiyasini rivojlantiradi va xalqaro klinik amaliyotdagi qiyinchiliklarga tayyorlaydi.

References:

1. Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. (Lectures). [MPG.PuRe](#)
2. Bailenson, J. (2018). *Experience on demand: What virtual reality is, how it works, and what it can do*. W.W. Norton & Company.
3. Bardovi-Harlig, K., & Hartford, B. S. (2005). *Interlanguage pragmatics: Exploring institutional talk*. Routledge.
4. Biber, D., Conrad, S., & Reppen, R. (1998). *Corpus linguistics: Investigating language structure and use*. Cambridge University Press.

5. BioMed Central. (2021). *Simulation in medical education*. Retrieved from <https://www.biomedcentral.com>
6. Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press. [MPG.PuRe](#)
7. Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.
8. Deardorff, D. K. (2006). Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241-266.
9. Ellis, R. (2003). *Task-based language learning and teaching*. Oxford University Press.
10. García-Sánchez, I. M. (2015). Intercultural competence in medical education: A review. *SAGE Open*, 5(3). <https://journals.sagepub.com/>
11. Garrison, D. R., & Vaughan, N. D. (2008). *Blended learning in higher education: Framework, principles, and guidelines*. Jossey-Bass.
12. Gomez, E., et al. (2017). Virtual reality in medical education: A review. *Medical Education Online*, 22(1), 128-135.
13. Grice, H. P. (1975). *Logic and conversation*. In P. Cole & J. L. Morgan (Eds.), *Syntax and semantics*, Vol. 3: Speech acts (pp. 41–58). Academic Press. [Summer School on Law and Logic 2023](#).
14. Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *English for specific purposes: A learning-centred approach*. Cambridge University Press.
15. Hyland, K. (2006). *English for academic purposes: An advanced resource book*. Routledge.
16. Kang, H. (2022). Web-based media and pragmatics learning in ESP courses. *Creative Education*, 13(4), 924-940.
17. Kern, R. (2000). *Literacy and language teaching*. Oxford University Press.
18. Khalil, M., et al. (2020). Virtual reality in medical education: A systematic review. *BMC Medical Education*, 20, 392. <https://bmcmededuc.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12909-020-02301-7>
19. Littlewood, W. (2004). The task-based approach: Some questions and suggestions. *ELT Journal*, 58(4), 319-326.
20. Mishler, E. G. (1984). *The discourse of medicine: Dialectics of medical interviews*. Ablex. [Internet Archive](#)
21. Mukhamedjanova, S. Dj. (2025, April). Using linguapragmatic strategies to improve communication in medical practice. *Journal Name*, 5(4), 1063–1067.
22. Nestel, D., & Tierney, T. (2007). Role-play for medical students learning about communication: Guidelines for maximising benefits. *BMC Medical Education*, 7, 3. <https://bmcmededuc.biomedcentral.com/articles/10.1186/1472-6920-7-3>
23. PMC. (2022). *Blended and virtual learning in medical education*. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc>
24. Richards, J., & Schmidt, R. (2013). *Longman dictionary of language teaching and applied linguistics (4th ed.)*. Routledge.
25. SAGE Journals. (2021). *Developing intercultural competence in medical English courses*. Retrieved from <https://journals.sagepub.com>
26. Science Gate. (2022). *Task-based learning in medical education*. Retrieved from <https://www.sciencegate.com>
27. Taguchi, N. (2011). *Context, individual differences, and pragmatic competence*. Multilingual Matters.